

Hernieuwbare energie: halen we de doelstelling op een slimme manier?

Door Pieter Boot, verbonden aan het Planbureau voor de Leefomgeving.

Van alle grote en middelgrote Europese landen heeft Nederland, afgezet tegen prestaties in het recente verleden, de grootste opgave om zijn doelstelling hernieuwbare energie te halen. Daarbij doen we er verstandig aan het op een manier te doen die innovatie het meest ondersteunt en zo het meest recht doet aan waarom we eigenlijk zo'n doel hebben.

Europa is heel aardig op weg het doel van 20% hernieuwbare energie in 2020 te halen. De opgave voor de tien jaar 2011-20 is 1,8 maal zo groot als wat in de vijf jaar 2005-10 werd gerealiseerd. Sommige landen, zoals Duitsland en Denemarken, realiseerden relatief meer. Andere lidstaten, zoals Frankrijk en Tsjechië, moeten nog driemaal zoveel halen, dus een tandje bijzetten. Twee landen springen er in negatieve zin uit: Groot-Brittannië, dat nog zesmaal zoveel moet en Nederland, dat nog zevenmaal zoveel moet als wat in 2005-10 werd gerealiseerd. Groot-Brittannië plaatste in 2011 veel windcapaciteit, voor de toename in Nederland was het een verloren jaar. Om ons Europese doel te halen, moet het Nederlandse tempo dus niet alleen enorm versnellen, we zijn ook het enige (middel)grote land waar dit zo precair is.

Massaal vergunningen verstrekken

Los van meningsverschillen over details zijn de meesten het er wel over eens wat dit globaal inhoudt. Voor wind op land moeten we van 14 Petajoule (PJ) in 2011 naar ongeveer 60 PJ in 2020,

dus driemaal zoveel erbij als wat in de afgelopen 25 jaar is gepresteerd. Voor wind op zee moeten we van 3 PJ naar ergens tussen de 50 en 70 PJ: twintigmaal zoveel als wat we hebben. De omvang van AVI's, houtkachels, vergisting en biomassavergassing moet globaal verdubbelen van 43 naar 70-80 PJ en bij- en meestook van biomassa verviervoudigen van 12 naar 30 tot 50 PJ. Biobrandstoffen zorgen voor 40 PJ. Over opties als geothermie en zon-PV zijn de meningen meer verdeeld. ECN heeft uitgerekend dat er voldoende geld is voorzien om dat mogelijk te maken. Als we echter rekening houden met de benodigde termijnen om financiering van projecten rond te krijgen en daadwerkelijk te bouwen is een adequate ruimtelijke ordening dit en volgend jaar cruciaal. Op basis daarvan moeten er vanaf heden massaal vergunningen worden verstrekt, anders wordt het doel onhaalbaar.

Slim hernieuwbaar

Maar waarom doen we dit allemaal? Omdat het van Europa moet? Nee, natuurlijk. Europa, dat zijn we zelf. Nederland, als lidstaat van de EU, heeft de verplichting om 14% hernieuwbare energie te realiseren op zich genomen omdat we dachten innovatie te bevorderen, voorzieningszekerheid en op termijn betaalbaarheid te verbeteren. Aan de broeikasgasreductie levert het geen grote bijdrage, want die is merendeels door de emissiehandel al afgetopt. Neem innovatie als voorbeeld. De Nederlandse burger zou de grootste bijdrage aan toename van hernieuwbare energie kunnen leveren door massaal open haarden aan te leggen. Dit tikt lekker aan. Is dat slim? Ik vermoed van niet, al is het maar vanwege de luchtkwaliteit. Het voorbeeld illustreert dat ons

in feite innovatieve vormen van hernieuwbare energie voor ogen staan. Wind en zon zijn daar voorbeelden van: door een combinatie van RD&D en plaatsing worden ze gestaag goedkoper. Bij open haarden of bijstook van biomassa in kolencentrales is dat niet het geval, bij vergassing van biomassa hopelijk wel. Ook draagvlak is belangrijk: de burger wil ook zelf eigenaar kunnen zijn of geen last van de windmolens hebben. Het gaat ons dus niet om zoveel mogelijk hernieuwbaar in 2020, maar om slim hernieuwbaar.

Bijdragen met innovatie

Dat zien we ook door verder dan 2020 te kijken. In Europa woedt een discussie of we voor 2030 aparte

doelstellingen voor hernieuwbaar, efficiency of broeikasgasreductie willen, of dat alleen het laatste voldoende is. Maar voor het globale beeld maakt dat vooralsnog niet zoveel uit. Zolang Nederland niet kiest voor veel kernenergie erbij, kom je voor een duurzaam energiesysteem altijd op heel veel hernieuwbaar uit. Hoe je het ook wendt of keert, aan minimaal 25% in 2030 en 40% in 2040 ontkom je niet. Waarschijnlijk is het ook niet slim heel veel meer in die periode te willen, want gaandeweg worden de innovatieve toepassingen goedkoper. Reden temeer om in het begin niet puur op kwantiteit in te zetten, maar op die innovatieve opties waar de Nederlandse industrie echt een bijdrage kan leveren. ■

